

De Kerkuil

Dit infoblad geeft informatie over de kerkuil en geeft tips voor de bescherming van deze mooie uilensoort.

De kerkuil (*Tyto alba*)

De kerkuil heeft een zeer opvallende hartvormige gezichtssluijer, waardoor verwarring met andere uilen zo goed als uitgesloten is. De lengte bedraagt ongeveer 34 cm. De kleur van het verenkleed aan de bovenzijde is goudbruin met grijs met fijne zwart-witte vlekjes. De voorzijde varieert van wit tot goudbruin al dan niet voorzien van zwarte pareltjes. In de vlucht maakt de kerkuil een opvallend lichte indruk.

Kerkuilen maken zeer typische geluiden. Ter afbakening van het territorium wordt een reeks aanzwellend, 'chruuuu' geroepen. Om de onderlinge paarbånd tussen man en vrouw te bevestigen worden hees klinkende snurkende tot snorrende geluiden gemaakt. In bedreigende situaties wordt een hard schel en krijsend geluid gebruikt.

Kerkuilen zijn trouw aan elkaar en hun nestplaats. Meestal wordt er per jaar één broedsel groot gebracht. In goede veldmuizenjaren kunnen dit er 2 of bij grote uitzondering zelfs 3 zijn. Een broedsel bestaat uit ongeveer 4 tot 7 eieren. De eieren worden ongeveer 4 weken door het vrouwtje bebroed. Het mannetje voorziet haar in deze periode van voedsel. Na ongeveer 8 weken gaan de jongen hun eerste uitstapjes maken, binnen een week kunnen ze al goed vliegen. 3 à 4 maanden na hun geboorte verlaten de jongen het ouderlijk territorium (worden er uit gezet) en gaan op zoek naar een eigen gebied, 75% vestigt zich in een straal van 75km.

Veruit het meest favoriete prooidier van de kerkuil is de veldmuis. Deze komen talrijk voor in korte, ruige vegetaties. Het aantal broedende kerkuilen is per jaar sterk afhankelijk van het aantal veldmuizen: meer

veldmuizen betekent meer kerkuilen. Ook andere muizensoorten staan op het menu. In crisistijden worden ook kikkers en vogels gepakt, zoals spreeuwen en mussen. De kerkuil komt vooral voor in half-open landschappen met allerlei landschapselementen die voor afwisseling zorgen. Er wordt vooral gejaagd in het open veld, bij voorkeur op plaatsen waar akkers en graslanden worden afgewisseld met kruidenrijke akkerranden, houtwallen of brede bermen en slootkanten. De kerkuil is qua vliegen een echte stayer, die makkelijk grote voedselvluchten kan maken met z'n lange brede vleugels. En dus niet gebonden is aan de directe omgeving van het erf. Als nestplaats worden altijd donkere, rustige plaatsen gebruikt. In Nederland zijn dit vrijwel uitsluitend ruimtes in gebouwen, zoals boerderijen, schuren, open loodsen en in het schip van de kerken. Bijna alle kerkuilen broeden tegenwoordig in speciaal aangebrachte nestkasten, die een veilige en rustige nestplaats bieden. Ook buiten het broedseizoen maakt de kerkuil regelmatig gebruik van deze nestkast. Overigens kunnen kerk- en steenuilen samen op één geschikt erf broeden.

Dankzij intensieve bescherming nemen de aantallen kerkuilen sinds 1988 weer toe

Halverwege de vorige eeuw broedden er in goede jaren wel 3500 paar kerkuilen in ons land. In slechte jaren lag dit aantal rond de 1800.

Na strenge winters in 1962/63 en 1979/80 liep dit aantal terug tot onder de 100 paar. Dankzij intensieve bescherming is het aantal sinds 1988 sterk toegenomen. De laatste jaren overstijgt het aantal vaste broedparen weer het aantal van 2000. Nu is het belangrijk dit zo te houden!

Wat kunt u doen voor de kerkuil?

- Wanneer er bij u een kerkuil broedt is het belangrijk om deze broedplaats in stand te houden. Wanneer dit nog niet het geval is terwijl de omgeving geschikt is kan het plaatsen van een nestkast bijdragen aan het behoud van deze soort!
- Het leefgebied van de kerkuil kan gemakkelijk wat verbeterd worden door de aanleg van ruigtestroken, akkerranden en houtwallen. Dit zijn allemaal prima muizenkweekvijvers!
- Kruidrijke perceel randen en bloemrijke bermen dragen ook bij aan een hogere muizenstand. Probeer echter geen kerkuilen te lokken naar drukke wegen, aangezien het verkeer een belangrijke doodsoorzaak is onder kerkuilen.

Uilenbescherming is mensenwerk!

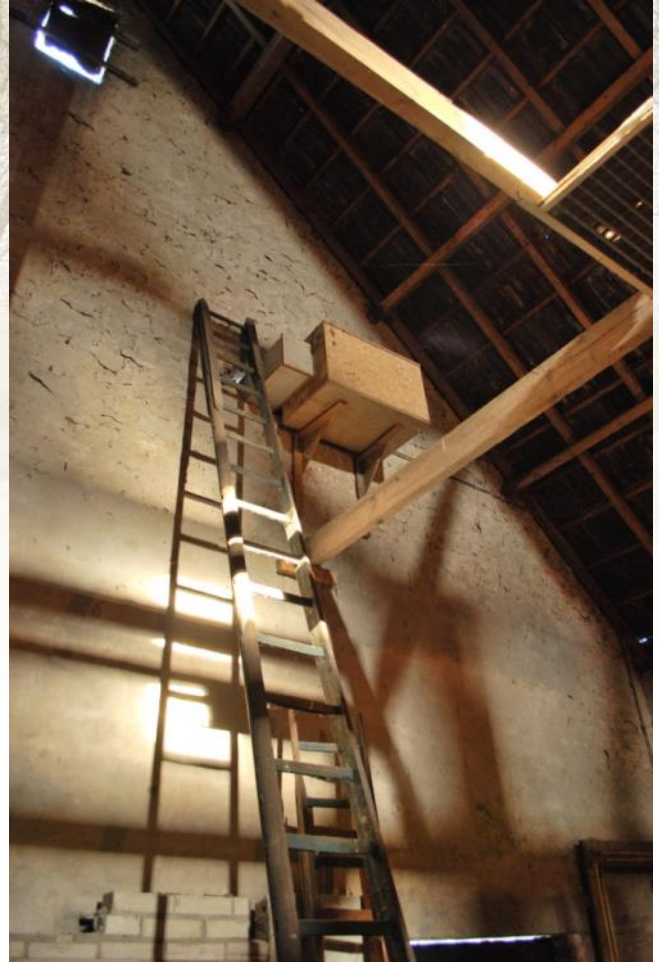
De kerkuil is bij uitstek een soort die zich in de directe omgeving van mensen ophoudt. Dit maakt de soort ook kwetsbaar. Het is belangrijk dat men alert is op de aanwezigheid van deze nachtbrakers. Daar waar uilen aanwezig zijn wordt steevast veel plezier aan 'hun' uilen beleefd.

In Brabant zijn ruim 75 vrijwilligersgroepen actief op het gebied van uilenbescherming. Deze inventariseren waar de uilen precies zitten, plaatsen nestkasten op geschikte locaties waar nog geen broedgelegenheid is en controleren deze jaarlijks op de aanwezigheid van uilen en jongen. Daarnaast wordt advies gegeven over omgang met de aanwezige uilen in de plaatselijke situatie.

Biotoopverbetering voor uilen

Door de aanleg van kleine landschapselementen zoals een heg, houtsingel, knotwilgenrij, hoogstamboomgaard, karakteristieke bomen of een poel ontstaat meer variatie in het landschap. Deze elementen dragen ook bij aan een goed biotoop met een gevarieerd voedselaanbod voor steenuil en kerkuil. In Noord-Brabant zijn er subsidiemogelijkheden voor de aanleg van erfbeplantingen en poelen.

Wanneer u hierover meer informatie of advies wilt, kunt u contact opnemen met het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van het Brabants Landschap.

In Brabant zijn ruim 75 vrijwilligersgroepen actief op het gebied van uilenbescherming

Foto's: Brabants Landschap (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Egbert Koopmans, 's-Hertogenbosch

Datum: 1 januari 2016

Colofon

Infoblad van het Brabants Landschap
Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80
5076 ZH Haaren
Coördinatiepunt Landschapsbeheer

T 0411 - 66 40 10

Algemeen:

T 0411 - 62 27 75

info@brabantslandschap.nl

www.brabantslandschap.nl